

РЕШЕНИЕ

№ 5576

гр. София, 28.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 46 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: КРАСЕН ПЛ. ВЪЛЕВ

при участието на секретаря ЙОРДАНКА Г. ЦИКОВА
като разгледа докладваното от КРАСЕН ПЛ. ВЪЛЕВ Гражданско дело № 20231110158990 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба на Р. И. С., ЕГН: *****, с адрес: адрес, съдебен адрес АДРЕС, чрез адв. М. В. М. срещу „ФИРМА“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, с която се иска ответникът да бъде осъден да заплати на ищеца:

- сумата в размер на 428 лева, представляваща недължимо платена сума по Договор за паричен заем № ***** от 22.03.2021 г. и Договор за предоставяне на поръчителство № ***** от 22.03.2021 г. и

- сумата в размер на 496.37 лева, представляваща недължимо платена сума по Договор за паричен заем № ***** от 16.11.2022 г. и Договор за предоставяне на гаранция № ***** от 16.11.2022 г.

Ищецът твърди, че между страните на 22.03.2021 г. е сключен Договор за паричен заем № *****, че му е отпуснат заем в размер на 900 лева, които следвало да възстанови ведно с възнаградителна лихва. Съгласно чл. 2 от договора, годишният лихвен процент по заема е 40% , а годишният процент на разходите е 47.18%. Уговореният срок на договора е 16 седмици.

Ищецът твърди, че между страните на 16.11.2022 г. е сключен Договор за паричен заем № *****, че му е отпуснат заем в размер на 1000 лева, които следвало да възстанови ведно с възнаградителна лихва. Съгласно чл. 2 от договора, годишният лихвен процент по заема е 35% , а годишният процент на разходите е 40.73%. Уговореният срок на договора е 26 седмици.

Поддържа се, че във връзка с Договор за паричен заем № ***** от 22.03.2021 година е сключен договор за предоставяне на поръчителство № ***** от 22.03.2021 година, а във връзка с Договор за паричен заем № ***** от 16.11.2022 година е сключен договор за предоставяне на гаранция № ***** от 16.11.2022 година. И двата акцесорни договора са сключени на основание чл. 4 от всеки от договорите за заем, като и по двата договора, поръчител / гарант е "ФИЛРМА" ЕООД, с ЕИК *****. Договорите за

поръчителство / гаранция са сключени с цел обезпечение на вече подписаните договори за потребителски кредит. По всеки от двата договора за поръчителство / гаранция се уговаря, че ищецът дължи възнаграждение на дружеството „ФИЛРМА“ ЕООД, с ЕИК ***** за това, че става поръчител / гарант по кредитните правоотношения. Същото възнаграждение се заплаща от ищеца директно по сметките на „ФИРМА“ АД, с ЕИК ***** ежемесечно, заедно с първоначално уговорената погасителната вноска по всеки от кредитите. Твърди се, че ответникът не е отразил това обстоятелство в годишния процент на разходите и не е включил този разход в годишния процент на разходите, въпреки че е трябвало.

Поддържа се, че ищецът е погасил изцяло задълженията си по заемите.

Изложени са доводи, че процесиите договори за кредит са недействителни на основание чл. 19, ал. 1 и ал. 4 ЗПК във връзка с чл. 10, ал. 2 и чл. 10а, ал. 4 ЗПК. Сочи се, че ако сумата за възнаграждение на поръчителя / гаранта по договорите за кредит е била включена в годишния процент на разходите по правоотношенията, то същия би бил многократно над допустимия максимум по закон. Това нарушение има за правна последица недействителност на двата договора за заем и дължимост единствено на чистата стойност по всеки от кредитите, в съответствие на разпоредбата на чл. 22 ЗПК.

Сочи се, че поставените от ответника в чл. 4 от всеки от процесиите договори условия, практически са невъзможни за изпълнение и по този начин се калкулира допълнителна печалба към договорената възнаградителна лихва.

На самостоятелно основание се поддържа, че приложените възнаградителни лихви, в размер на 40 % /четиридесет процента/ при Договор за паричен заем № ***** от 22.03.2021 година и 35% /тридесет и пет процента/ при Договор за паричен заем № ***** от 16.11.2022 година, са нищожни, поради противоречие с добрите нрави.

Претендират се разноски.

В срока по чл. 131 ГПК ответната страна е депозирала отговор на исковата молба, с който исквете се оспорват като неоснователни.

На първо място са изложени доводи, че отношенията между ищеца и дружеството-гарант във връзка с изплащане на възнаграждение по договор за поръчителство са отношения, които са между две други лица и не са правно релевантни към претенциите на ищеца спрямо ответника.

Твърди се, че процесните договори за паричен заем са действителни и в съответствие с изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 от Закона за потребителския кредит. Дори съдът да приеме, че договорът за паричен заем с № ***** е нищожен, то съгласно чл. 23 от Закона за потребителския кредит, дружеството дължи връщане само на сумата, която е получило над чистата стойност на кредита – 47,36 лева. Дори съдът да приеме, че договорът за паричен заем с № ***** е нищожен, то съгласно чл. 23 от Закона за потребителския кредит, дружеството дължи връщане само на сумата, която е получило над чистата стойност на кредита – 94,71 лв.

Оспорват се като неоснователни твърденията за нарушения на чл. 10, ал. 2 и чл. 10а ЗПК, чл. 11, т. 9 и 10 от ЗПК и чл. 19, ал. 4 от ЗПК.

Излагат се доводи, че възнаграждението по договора за поръчителство не следва да се включи при изчисляване на ГПР, тъй като то не е част от общия разход по кредита за потребителя, не представлява и разход за допълнителна услуга, който трябва да се включи в ГПР, тъй като сключването на договор с дружеството-гарант не е задължително условие за получаване на кредита. Сочи се, че годишният процент на разходите по договора е изчислен съобразно изискванията на чл. 19, ал. 2 ГПК, и неговият размер е в съответствие с изискванията на чл. 19, ал. 4 ЗПК.

Като неправилно се определя становището, че възнаградителната лихва по договора следва да бъде отнасяна или съпоставяна със законната лихва и именно последната да бъде обективен критерий за нейния максимален размер.

В съдебно заседание е прието направеното изменение на размера на единия от

осъдителните искове като се претендира ответника да бъде осъден да заплати на ищеца сумата в размер на 570.90 лева, представляваща недължимо платена сума по Договор за паричен заем № *** от 16.11.2022 г. и Договор за предоставяне на гаранция № ***** от 16.11.2022 г.**

Софийският районен съд, като прецени доводите на страните и събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

По делото е представено копие на договор за паричен заем № *****/22.03.2021г., сключен между „ФИРМА“ АД – заемодател, и Р. И. С. – заемател.

Съгласно договора заемодателят е предал на ответника заем в размер на 900 лева, които последният се е съгласил да върне при следните параметри и условия: срок на заема – 16 седмици; брой вноски – 16; размер на седмичната погасителна вноска – 60 лв.; изброени са датите на всички погасителни вноски от 31.03.2021 г. до 14.07.2021 г.; фиксиран годишен лихвен процент по заема – 40 %, лихвен процент на ден, приложим при отказ от договора – 0.11 %; обща сума дължима от заемателя – 960 лв.; годишен процент на разходите по заема – 34.34 %.

Не е спорно по делото усвояването на главницата в размер на 900 лева. В чл. 3 от договора изрично е посочено, че заемателят удостоверява, че е получил от заемодателя изцяло и в брой заемната сума, като договорът има силата на разписка за предадената, съответно получената заемна сума.

Съгласно чл. 4, ал. 1 на договора за заем, заемателят се е задължил в 3-дневен срок от подписването му да предостави на заемодателя едно от следните обезпечения: 1/ Две физически лица- поръчители, всяко от което да отговаря на следните изисквания: да представи служебна бележка от работодател за размер на трудово възнаграждение; нетния размер на осигурителния му доход да е над 1 000 лв; да работи по безсрочен трудов договор; да не е заемател или поръчител по друг договор за паричен заем, сключен с „ФИРМА“ АД; да няма неплатени осигуровки за последните две години; да няма задължения към други банкови и финансови институции или ако има – кредитната му история в ЦКР към БНБ една година назад а е със статус не по-лош от „Редовен“ или 2/ банкова гаранция с бенефициер- заемодателя за сумата, дължима от заемателя по договора за заем, със срок на валидност- 30 дни след крайния срок за плащане на задълженията по договора или 3. Одобрено от заемодателя- дружество-поръчител, което предоставя гаранционни сделки.

Приложен е и договор за поръчителство от същата дата - №*****/22.03.2021г. с „ФИРМА“ ЕООД. В него е уговорено, че потребителят/ Р. И. С. / отправя искане към „ФИРМА“ ЕООД да поръчителства за задълженията на потребителя към „ФИРМА“ АД по Договор за паричен заем № *****. В чл. 2 е уговорено, е договорът за поръчителство влиза в сила, в случай, че потребителят не изпълни задължението си по чл.4, т.1 или чл. 4, т.2 от Договора за паричен заем в указания срок да предостави обезпечение- поръчителство от две физически лица или банкова гаранция. В чл. 3, ал. 1 е посочено, че за поемане на задължението по чл. 1 потребителят дължи възнаграждение на поръчителя в размер на 368 лева, платимо разсрочено на вноски, всяка от които в размер на 23 лева. Вноските са дължими на падежа на плащане на погасителните вноски по Договор за паричен заем, сключен с „ФИРМА“ АД.

Приложен е и договор за предоставяне на гаранция №*****/16.11.2022г. с „ФИРМА“ ЕООД. В него е уговорено, че потребителят/ Р. И. С. / отправя искане към „ФИРМА“ ЕООД да поръчителства за задълженията на потребителя към „ФИРМА“ АД по Договор за паричен заем № *****. В чл. 2 е уговорено, е договорът за поръчителство

влиза в сила, в случай, че потребителят не изпълни задължението си по чл.4, т.1 или чл. 4, т.2 от Договора за паричен заем в указания срок да предостави обезпечение- поръчителство от две физически лица или банкова гаранция. В чл. 3, ал. 1 е посочено, че за поемане на задължението по чл. 1 потребителят дължи възнаграждение на поръчителя в размер на 476.19 лева, платимо разсрочено на вноски, всяка от които в размер на 36.63 лева. Вноските са дължими на падежа на плащане на погасителните вноски по Договор за паричен заем, сключен с „ФИРМА” АД.

По делото е назначена съдебно-счетоводна експертиза, заключението по която е изслушано и прието в съдебно заседание и се кредитира като компетентно изготвено и следва да бъде поставено в основите на доказателствените изводи на съда. Вещото лице се е запознало с представните по делото доказателства, изискала е от „ФИРМА” АД справки за извършени плащания по два броя договори за паричен заем и справки за разпределението на получените суми по дати за главница и за лихва и Договор за паричен заем № ***** от 16.11.2022г., както и от „ФИЛРМА” ЕООД два броя справки за отразени плащания по дати по всеки от договорите. Въз основа на събраните доказателства вещото лице е направило следните констатации:

На 22.03.2021г. между „ФИРМА” АД с ЕИК ***** и Р. И. С. е сключен Договор за паричен заем № *****, по силата на който Заемодателят предава в собственост на Заемателя сумата от 900.00 лв., а Заемателят се задължава да върне същата при следните условия:

- Вид на ползвания паричен заем: потребителски заем по продукт Easy Credit;
- Размер на седмична погасителна вноска: 60.00 лв.
- Срок на заема в седмици: 16/4 месеца/; Брой вноски : 16
- Първа дата на плащане 31.03.2021г., последна дата на плащане 14.07.2021г.
- Фиксиран годишен лихвен процент : 40.00%□
- Обща сума, дължима от Заемателя: 960.00 лв. /главница и лихва /
- Годишен процент на разходите : 47.15%

Съгласно чл.4, ал. 1 от Договора, Заемателят се задължава в срок до три дни, считано от датата на сключване на Договора, да предостави едно от следните обезпечения:

- 1) Две физически лица - Поръчители, с посочени изисквания към тях;
- 2) Банкова гаранция с бенефициер - Заемодателя със срок на валидност 30 дни след срока за изплащане на задължението по Договора;
- 3) Одобрено от Заемодателя Дружество - поръчител, което предоставя гаранционни сделки.

На 22.03.2021г. между „ФИЛРМА” ЕООД с ЕИК ***** и Р. И. С. е сключен Договор за предоставяне на поръчителство № *****.

Съгласно чл.3, ал. 1 от договора, за поемане на задължението за предоставяне на поръчителство потребителят дължи възнаграждение в размер на 368.00 лв., платимо разсрочено на вноски, всяка по 23.00 лв.

На 16.11.2022г. между „ФИРМА” АД с ЕИК ***** и Р. И. С. е сключен Договор за паричен заем № *****, по силата на който Заемодателят предава в собственост на Заемателя сумата от 1000.00 лв., а Заемателят се задължава да върне същата при следните условия:

- Вид на ползвания паричен заем: потребителски заем по продукт EasyMax;
- Размер на двуседмична погасителна вноска: 84.37 лв.

- Срок на заема в седмици: 26; Брой вноски : 13
- Първа дата на плащане 01.12.2022г., последна дата на плащане 18.05.2023г.
- Фиксиран годишен лихвен процент : 35.00%
- Обща сума, дължима от Заемателя: 1096.81 лв. /главница и лихва /
- Годишен процент на разходите : 40.73%

Съгласно чл.4, ал. 1 от Договора, Заемателят се задължава в срок до три дни, считано от датата на сключване на Договора, да предостави едно от следните обезпечения:

- 1) Две физически лица - Поръчители, с посочени изисквания към тях;
- 2) Банкова гаранция с бенефициер - Заемодателя със срок на валидност 30 дни след срока за изплащане на задължението по Договора;
- 3) Одобreno от Заемодателя Дружество — поръчител, което предоставя гаранционни сделки.

На 16.11.2022г. между „ФИЛРМА” ЕООД с ЕИК ***** и Р. И. С. е сключен Договор за предоставяне на гаранция № *****.

Съгласно чл.3, ал. 1 от договора, за поемане на задължението за предоставяне на поръчителство потребителят дължи възнаграждение в размер на 476.19 лв., платимо разсрочено на вноски, всяка по 36.63 лв. □

Вещото лице е използвало нормативно установената формула в Приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 от ЗПК, като размерите на дължимите съгласно клаузите на договора разходи / лихва и възнаграждение за гаранция/ са бъдат преизчислени на годишна база - за 365 дни.

Направен е извод, че по договор за заем № ***** / 22.03.2021г. годишния процент на разходите /ГПР/ е в размер на **154,98 %**., а по договор за заем № ***** от 16.11.2022г. годишния процент на разходите /ГПР/ е в размер на **114.92 %**.

Вещото лице е установило, че „ФИРМА” АД е овластено да приема вместо поръчителя изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждението по този договор и сумите са постъпвали по сметка на „ФИРМА” АД.

След справка в счетоводството на „ФИРМА” АД вещото лице е установило, че заплатените суми по Договор за паричен заем № ***** / 22.03.2021 г. са общо в размер на 947.36 лв. Платените суми по Договор за предоставяне на поръчителство № ***** / 22.03.2021г. са общо в размер на 290.47 лв. С платените суми по двата договора с номер № ***** / 22.03.2021г., общо в размер на 1 237.83 лв., са погасени:

- главница 900.00 лв.
- = възнаградителна лихва 47.36 лв.
- = за предоставено поръчителство 290.47 лв.

Заплатените суми по Договор за паричен заем № ***** / 16.11.2022г. са общо в размер на 1 094.71 лв. Платените суми по Договор за предоставяне на поръчителство № ***** / 16.11.2022г. са общо в размер на 476.19 лв. С платените суми по двата договора с номер № ***** размер на 1 570.90 лв., са погасени:

- = главница 1 000.00 лв.
- = възнаградителна лихва 94.71 лв.
- = възнаграждение за гаранция 476.19 лв.

Съдът е указал на страните, че следи служебно за неравноправни клаузи в потребителски договори.

Свободата на договарянето не може да бъде използвана за неоснователно обогатяване

на едната страна по правоотношението за сметка на другата или да води до нарушаване на други правни принципи, в т.ч. този на добрите нрави – правоотношенията следва да се сключват при спазване на общоприетите и неписани правила на добросъвестност. До нарушаване на този принцип се стига, когато икономически по-силната страна упражнява репресия спрямо икономически по-слабата страна, поставяйки „допълнителни условия“ за сключване на договора, на които придава привидно доброволен характер и привидно право на избор. Така чрез поставяне на практически неизпълними условия за обезпечаване на иска чрез поръчителство или банкова гаранция, длъжникът на практика бива задължен да се ползва от опция за възмездно поръчителство - сключване на договор за поръчителство със свързано с кредитора лице, за възнаграждението на което се сключва друг договор, за сума, близка до тази на договора за кредит. Налице е допълнителното обогатяване на кредитора за сметка на длъжника, което противоречи на добрите нрави и води до извода за нищожност на договора за предоставяне на поръчителство.

В случая не се касае за доброволно възлагане от страна на кредитополучателя на професионален поръчител. Фактически се дължи не възнаграждение за услуга, а договорна лихва, представляваща допълнителна печалба за кредитора чрез фиктивно уговорено възнаграждение в полза на свързано с него лице. Това е така, доколкото за да не възникне вземането за възнаграждение за поръчителство, договорът за кредит предвижда редица условия, които са кумулативно дадени, следва да бъдат изпълнени в много кратък срок, поради което е обективно трудно да бъдат покрити от заемателя. Кредиторът е дал възможност на насрещната страна в едва 3-дневен срок да му предостави двама поръчители, които обаче трябва да отговорят на множество изисквания – за работа по безсрочен трудов договор, за сравнително висок осигурителен доход, да не са заематели или поръчители по друг договор, да нямат неплатени задължения към фиска, да нямат лоша кредитна история. Налагането на толкова къс срок за ангажиране на поръчители, и то двама, въобще препятства всички възможности на длъжника да реагира и да изпълни условията. Той обективно е в затруднение дори да направи опит да потърси поръчители, още по-малко да намери двама такива, които следва да отговорят и на всички посочени условия. Всички тези кумулативно дадени условия навеждат на извод, че изначално е трудно, ако не и невъзможно тяхното изпълнение. Що се отнася до алтернативната опция за обезпечение, то СРС намира, че тя също поставя мъчно преодолими пречки пред заемателя. Касае се за снабдяване с банкова гаранция, в размер за цялото задължение, валидна 30 дни след падежа за плащане по договора. Доколкото срокът за снабдяване с такава гаранция е едва 3 дни, предвид практиката на банките по проучване на лицата, кандидатстващи за такова обезпечение, фактически е невъзможно за длъжника да придобие такава гаранция. Налага се извод, че и първите две опции по чл.4 от договора всъщност не дават възможност на длъжника да избегне плащането на възнаграждение за поръчителство по третата опция, тъй като са много трудно изпълними. След като това е така, във всички случаи вземането за възнаграждение за поръчителство ще възникне в сферата на кредитора „ФИЛРМА“ ЕООД. Това вземане и затова е уговорено и като сигурна част от дълга, като следва да се заплаща разсрочено, на равни части, заедно с всяка погасителна вноска по договора за кредит.

Фактически се касае не за дължимо възнаграждение за поръчителство, а за вземане, което се плаща заедно с вноските за главница и лихва, което вземане представлява допълнителна печалба за кредитора, освен лихвата. В конкретния случай фактически е уговорена допълнителна договорна лихва, която да плаща длъжникът и която е печалба за кредитора по договора за заем. Затова и в договора за поръчителство/ чл. 3, ал. 3/ изрично е посочено, че „ФИРМА“ АД е овластено да приема вместо поръчителя изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждение по договора за поръчителство, доколкото за свързаните лица „ФИРМА“ АД и „ФИЛРМА“ ЕООД е все едно кой от тях е получи допълнителната парична сума.

След като това е така, налага се извод, че договорите за заем противоречат на част от

императивните постановки на ЗПК. В случая следва да се приложи чл.21, ал.1 ЗПК, който гласи, че всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

В договора трябва да се посочи размера на лихвения процент, като в конкретната хипотеза в този процент трябва да е включено и възнаграждението за поръчител, което е сигурна печалба за кредитора. Следователно годишният лихвен процент няма да е 40 или 35 %, както е записано, а следва да е по-голяма число, ако в него участва и вземането от 368 лева /476.19 лева, формално уговорено като възнаграждение за поръчител. Нарушен е чл.11, ал.1, т.9 ЗПК, тъй като не е посочен реалният годишен лихвен процент.

Освен това, доколкото лихвата е част от ГПР, е следвало да се посочи и друг размер на ГПР, различен от този в договора. В този размер следва да участва и сумата от 368 лева /476.19 лева

, изразена като процент. Това не е сторено, поради което е нарушен чл.11, ал.1, т.10 ЗПК. С включването й размера на ГПР надвишава законовия максимум- 50 % - пет пъти размера на законна лихва -/чл.19, ал.4 ЗПК/ и видно от изводите на вещото лице по договор за заем № ***** / 22.03.2021г. годишния процент на разходите /ГПР/ е в размер на **154,98 %.**, а по договор за заем № ***** от 16.11.2022г. годишния процент на разходите /ГПР/ е в размер на **114.92 %.**

В процесният случай в самите договори е посочен грешен ГПР. В решение по дело С-714/22 на СЕС е прието, че ячен 10, параграф 2, буква ж) и член 23 от Директива 2008/48 трябва да се тълкуват в смисъл, че когато в договор за потребителски кредит не е посочен годишен процент на разходите, включващ всички предвидени в член 3, буква ж) от тази директива разходи, посочените разпоредби допускат този договор да се счита за освободен от лихви и разноси, така че обявяването на неговата нищожност да води единствено до връщане от страна на съответния потребител на предоставената в заем главница. Или иначе казано грешно посочен ГПР води до нищожност на договора и връщане само на чистата стойност.

По изложените съображения, доколкото са налице нарушения на чл.11, ал.1, т.9 и т.10 ЗПК, целият договор за заем следва да бъде приет за недействителен – чл.22 ЗПК. На основание чл.23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят заплаща само чистата стойност на кредита- в процесния случай 7000 лева, като не дължи лихва или други разходи по кредита.

В процесният случай нищожните клаузи не могат да бъдат заменени по смисъла на чл. 26, ал. 4 от ЗЗД от императивни правила досежно максимално допустимия размер на договорната лихва, нито да бъде прието, че единствено частично недействителна е клаузата на чл. 4 от договора за заем. Ако съдът изменя съдържанието на неравноправните и нищожните клаузи, съдържащи се в потребителски договор, това ще навреди на постигането на дългосрочната цел, предвидена в член 7 от Директива 93/13. Това действие на съда би способствало за премахването на възпиращия ефект, упражняван върху продавачите и доставчиците чрез самото неприлагане на такива неравноправни клаузи спрямо потребителя, тъй като продавачите и доставчиците биха останали изкушени да използват посочените клаузи, ако знаят, че дори и последните да бъдат обявени за недействителни, договорът все пак ще може да бъде допълнен в нужната степен от националния съд, така че да се гарантират интересите на тези продавачи и доставчици. / в т. см. решения от 14 юни 2012 г., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, т. 69, от 30 април 2014 г., Kásler и Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, т. 79 и от 26 март 2019 г., Abanca Corporación Bancaria и Bankia, C-70/17 и C-179/17, EU:C:2019:250/.

Както без посочено след като на основание чл.23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита- в процесния случай 900 лева по Договор за паричен заем № *****

и 1000 лева по Договор за паричен заем № *****, като не дължи лихва или други разходи по кредита.

Първият фактически състав на чл. 55, ал. 1 ЗЗД изисква предаване, съответно получаване на нещо без основание, т.е. когато още при самото получаване липсва основание за преминаване на блага от имуществото на едно лице в имуществото на друго. Начална липса на основание е налице и в случаите, когато е получено нещо въз основа на нищожен акт.

В процесния случай се установява от заключението на вещото лице, че ищецът е заплатил в полза на ответника:

-по Договор за паричен заем № *****/22.03.2021г. - 1 237.83 лв..

-по Договор за паричен заем № *****/16.11.2022г.- 1 570.90 лв.

В хипотезата на чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД ищецът следва да докаже само предаването на вещта, съответно плащането на съответната парична сума. Същият не е задължен да доказва обстоятелството, че предаването на вещта, съответно плащането на сумата е извършено без правно основание. Задължението да докаже, че е налице правно основание за даването или плащането е на ответника, тъй като именно наличието на това основание му дава възможност да задържи полученото и предявения срещу него иск да бъде отхвърлен./ Решение № 148 от 10.09.2019 г. по гр. д. № 2183 / 2018 г. на Върховен касационен съд, 4-то гр. Отделение/

В рамките на процеса ответникът доказва единствено основание да задържи сумите от:

- 900 лева -чистата стойност на недействителния, на основание чл. 23 от ЗПК, Договор за паричен заем № ***** и

-1000 лева -чистата стойност на недействителния, на основание чл. 23 от ЗПК Договор за паричен заем № *****, като не дължи лихва или други разходи по кредитите.

Въз основа на горния извод на съда сумите

-337.83 лева/ по Договор за паричен заем № *****/22.03.2021г/.

-570.90 лева/ по Договор за паричен заем № *****/16.11.2022г./ са заплатени от заемателя без основание- по нищожни договорни клаузи.

Първата хипотеза на чл. 55 ЗЗД е налице, както когато ищецът докаже даването, а ответникът не докаже претендираното от него основание, така и когато ответникът докаже основанието, на което е получил даденото, но ищецът докаже и реплика си, че това основание е нищожно. И в двата случая даденото е без основание./ в т.см. Решение № 227 от 22.03.2019 г. по гр. д. № 896 / 2018 г. на Върховен касационен съд, 3-то гр. Отделение/.

Следва изрично да се посочи, че „ФИРМА” АД е овластено да приема вместо поръчителя изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждението по този договор и сумите са постъпвали по сметка на „ФИРМА” АД, съответно ответника е следвало да отнася сумите само за главница по недействителните договори и е значение дали в по-късен период счетоводно или реално е превел суми на свързаното си дружество „ФИЛРМА” ЕООД

Така съдът установява, че сумата от 337.83 лева/ по Договор за паричен заем № *****/22.03.2021г./е платена при начална липса на основание и иска за връщане на тази сума е основателен. В процесния случай ищецът претендира връщане на по-голяма сума – 428 лева. За разликата над сумата от 337.83 лева до пълния предявен размер от 428 лева искът следва да се отхвърли като неоснователен.

Съдът установява и, че сумата от 570.90 лева/ по Договор за паричен заем № *****/16.11.2022г./ е платена при начална липса на основание и иска за връщане на тази сума е изцяло основателен.

С оглед частичната основателността на исковата претенция ищеца на основание чл. 78, ал.1 от ГПК има право на разноски за държавна такса -50 лева по иска по чл. 55 ЗЗД касаещ Договор за паричен заем № ***** и 39.47 лева по иска по чл. 55 ЗЗД касаещ Договор за паричен заем № ***** и 268.40 лева- депозит за вещо лице

Тъй като адвокатската помощ е оказана безплатно съгласно чл. 38, ал. 1 от ЗА, възнаграждението следва да се присъди в полза на адвоката по реда на чл. 38, ал. 2 от ЗА в размер на 480 лева, определен от съда съобразно принципите на разумност, пропорционалност и справедливост, прогласени в решения по дело С-57/2015, С 427/16, С 428/16 и С 438/2022 г. на Съдът на ЕС.

На ответникът не се следват разноски. В процесният случай намира приложение т. 5 от Решение по дело С-714/22 в смисъл, че не се допуска национална правна уредба, която позволява потребителят да бъде задължен да понесе част от процесуалните разноски, когато, след установяването на нищожността на договорна клауза поради неравноправния □ характер, искането му за връщане на недължимо платени от него въз основа на тази клауза суми е уважено само частично с мотива, че е практически невъзможно или прекомерно трудно да се определи обхватът на правото на този потребител на връщане на посочените суми.

Мотивиран от изложеното, Софийският районен съд

РЕШИ:

ОСЪЖДА „ФИРМА“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, да заплати на **Р. И. С.**, ЕГН: *****, с адрес: адрес, на основание чл. 55, ал. 1 предл. 1 ЗЗД сумата в размер на **337.83 лева**, представляваща **недължимо платена сума по Договор за паричен заем № ***** от 22.03.2021 г. и Договор за предоставяне на поръчителство № ***** от 22.03.2021 г., като ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над 337.83 лева до пълния предявен размер от 428 лева.

ОСЪЖДА „ФИРМА“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, да заплати на **Р. И. С.**, ЕГН: *****, с адрес: адрес, на основание чл. 55, ал. 1 предл. 1 ЗЗД сумата в размер на **570.90 лева**, представляваща **недължимо платена сума по Договор за паричен заем № ***** от 16.11.2022 г. и Договор за предоставяне на гаранция № ***** от 16.11.2022 г.**

ОСЪЖДА „ФИРМА“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, да заплати на **Р. И. С.**, ЕГН: *****, с адрес: адрес, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от **357.87 лева- съдебно деловодни разноски.**

ОСЪЖДА „ФИРМА“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: АДРЕС, да заплати на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА на **Еднолично адвокатско дружество М., БУЛСТАТ: *******, адвокатско възнаграждение в размер на **480 лева.**

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от получаване на съобщение за изготвянето му.

Съдия при Софийски районен съд: _____